



CONSILIUL MUNICIPAL CHIȘINĂU

DECIZIE

nr. _____

din _____

Cu privire la promovarea instituției „Familia”-
elementul natural și fundamental al societății

Având în vedere nota informativă a Frațiunii PSRM din cadrul Consiliului Municipal Chișinău, prevederile art. 48 din Constituția Republicii Moldova, art. 2 din Codul familiei al Republicii Moldova, art. 14 din Legea nr.338/1994 privind drepturile copilului, art. 4 alin.(4) din Legea monumentelor de for public nr. 192/2011, în temeiul art. 6 din Legea nr.136/2016 „Privind statutul municipiului Chișinău” și art. 14 din Legea nr. 436/2006 „Privind administrația publică locală”, Consiliul Municipal Chișinău DECIDE:

1. Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

2. Se pune în sarcina Direcției generale asistență medicală și socială, Direcției generale cultură și patrimoniu cultural, Direcției generale educație, tineret și sport, Direcției generale pentru protecția drepturilor copilului, instituțiilor publice din subordine, în special, instituțiilor publice de învățământ antepreșcolar, preșcolar, primar, secundar, general cu programe combinate, precum și întreprinderilor municipale din subordine, promovarea instituției „**Familia**” conform prevederilor alin. (2) al art. 48 din Constituția Republicii Moldova, prețuirea tradițiilor și valorilor culturale naționale.

3. Nu se admite subdiviziunilor Consiliului Municipal Chișinău, instituțiilor publice, întreprinderilor municipale, menționate în punctul 2 din prezenta decizie, acțiuni sau inacțiuni care duc la subminarea familiei, contrar prevederilor alin. (2) al art. 48 din Constituția Republicii Moldova, care duc la subminarea valorilor tradiționale din Republica Moldova.

4. Direcția generală finanțe în colaborare cu Direcția generală asistență medicală și socială, Direcția generală cultură și patrimoniu cultural, Direcția generală educație, tineret și sport, Direcția generală pentru protecția drepturilor copilului vor prevedea

anual în bugetul municipiului Chișinău mijloace financiare pentru promovarea instituției „Familie” conform prevederilor alin. (2) al art. 48 din Constituția Republicii Moldova, promovarea tradițiilor și valorilor culturale naționale.

5. Se inițiază proiectul privind realizarea și instalarea compozițiilor sculpturale-mobilier urban din bronz dedicate instituției „Familia”, conform prevederilor alin. (2) al art. 48 din Constituția Republicii Moldova, în toate parcurile municipiului Chișinău și aleele pietonale.

5.1. Direcția generală cultură și patrimoniu cultural va organiza un concurs privind selectarea a 10 (zece) concepte de compoziții sculpturale - mobilier urban din bronz dedicate instituției „Familia”.

5.2. În baza conceptelor selectate, Direcția generală cultură și patrimoniu cultural și Direcția generală, arhitectură urbanism și relații funciare, în termen de 45 de zile, vor prezenta Consiliului Municipal Chișinău spre aprobare propuneri privind desfășurarea concursului pentru elaborarea compozițiilor sculpturale și a locurilor de amplasare ale acestora.

6. Direcția relații publice și buget civil va asigura publicarea pe pagina oficială a Primăriei Municipiului Chișinău prevederile prezentei decizii și le va aduce la cunoștință direcțiilor, instituțiilor publice de învățământ, întreprinderilor municipale.

7. Viceprimarii municipiului Chișinău, dna Angela Cutasevici și dna Olga Ursu, vor asigura controlul executării prevederilor prezentei decizii.

8. Prezenta decizie poate fi contestată cu cerere de chemare în judecată depusă la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, municipiul Chișinău, str. Kiev, 3, în termen de 30 de zile de la comunicare, în corespundere cu prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ

SECRETAR INTERIMAR
AL CONSILIULUI

Adrian TALMACI



CONSILIUL MUNICIPAL CHIȘINĂU
FRACȚIUNEA PARTIDULUI SOCIALIȘTILOR DIN
REPUBLICA MOLDOVA

nr. _____ din _____

la nr. _____ din _____

Notă informativă

**La proiectul de decizie „Cu privire la promovarea
instituției „Familiei” – elementul natural și fundamental al societății”**

| Denumirea autorului și după caz a participanților la elaborarea proiectului | | | | | | | |
|---|------------------------|----------------|-----------------|----------------|----------------|-----------------|----------------|
| Autorii prezentului proiect de decizie sunt consilierii municipali Alexandr Odintov, Alexandru Bondarenco și Victor Poleacov. | | | | | | | |
| Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de decizie și finalitățile urmărite | | | | | | | |
| Din datele Biroului Național de Statistică (în continuare după text – BNS), numărul populației Republicii Moldova este în scădere drastică. Așadar, în anul 2021, efectivul populației țării constituia 2597,1 mii cetățeni, cu 1767 mii cetățeni mai puțin decât în anul 1991, când efectivul populației constituia 4364,1 mii. Dacă încă în anul 1997, sporul natural al populației (prevalarea numărului nașterilor asupra numărului deceselor) constituia 89,6, atunci pentru fiecare an de referință natural a avut permanent un deficit, pentru anii 1998-2020 acesta atingând nivelul său record -66,9. Mai detaliat despre numărul populației după ani, sporul natural, sporul migrator și declinul total puteți face cunoștință în tabelul de mai jos. | | | | | | | |
| Anii | Populația totală (mii) | mii persoane | | | % | | |
| | | sporul natural | sporul migrator | declinul total | sporul natural | sporul migrator | declinul total |
| 1991 | 4364,1 | | 4364,1 | | - | | |
| 1997 | 4317,5 | 89,6 | -136,2 | -46,6 | - | - | - |
| 1998 | 3655,6 | | | | | | |
| 2004 | 3383,0 | -25,5 | -247,1 | -272,6 | 9,4 | 90,6 | 100 |
| 2014 | 2869,2 | -26,3 | -487,5 | -513,8 | 5,1 | 94,9 | 100 |
| 2020 | 2643,9 | -15,1 | -210,2 | -225,3 | 6,7 | 93,9 | 100 |
| 1998-2020 | 2643,9-3655,6 | -66,9 | -944,8 | -1011,7 | 6,6 | 93,4 | 100 |
| 2021 | 2597,1 | - | - | - | - | - | - |

*Sursa: Calculat în baza datelor BNS pentru anii 1990-1997, 2014-2018. Pentru anul 2004

date de la RP. 2014-2021 datele BNS privind populația cu reședința obișnuită.

Impactul politicilor socioeconomice și demografice asupra fertilității este în atenția atât a cercetătorilor, cât și factorilor de decizie, pe când impactul acestora asupra nupțialității este analizat mai puțin. Influența indicatorilor de nupțialitate asupra fertilității deseori se subestimează, argumentul principal fiind răspândirea conviețuirii extraconjugale (concubinajului), precum și proporția relativ mare de copii născuți în afara căsătoriei (circa 20% în anii 2014-2020), ceea ce creează impresia că în condițiile moderne relația dintre căsătorie și fertilitate este relativ slabă. Însă dinamica numărului de nașteri este determinată de dinamica numărului de căsătorii nou formate și de schimbări în structura conjugală a populației, dat fiind faptul că persoanele căsătorite sunt în mod tradițional mai predispuse să aibă copii și o bună parte a nașterilor în Republica Moldova au loc în căsătorie. Conform cercetărilor recente, majoritatea tinerilor consideră că „copiii ar trebui să se nască într-o căsătorie oficială”: 63,5% dintre tineri „sunt total de acord” cu această afirmație și 28,4% – „parțial de acord”; în rândul tinerelor, 62,6% sunt „total de acord” și 31,9% „parțial de acord”. Astfel, numărul căsătoriilor și proporția femeilor de vârstă reproductivă care sunt căsătorite au un impact important asupra numărului de nașteri.

În ultimele decenii, ratele de căsătorie au scăzut semnificativ, iar amânarea căsătoriei spre vârstele mai mature a devenit una dintre tendințele predominante. Vârsta medie la prima căsătorie pentru femei a crescut până la 25,3 ani, iar pentru bărbați – până la 28,4. Creșterea vârstei medii la prima căsătorie duce inevitabil la creșterea vârstei mamei la naștere a copiilor, în special la nașterea primului copil, provocând scăderea numărului de copii născuți pe parcursul vieții reproductive atât din cauza reducerii perioadei în care este posibilă nașterea, cât și din cauza fertilității mai scăzute a femeilor de vârstele mai mari.

Tendința de amânare a căsătoriei în rândul tinerilor a dus la creșterea ponderii celor necăsătoriți. Astfel, conform recensământului populației și al locuințelor din 2014, în structura generală a populației după stare civilă, la grupa de vârstă 30–34 de ani, ponderea bărbaților care nu au fost căsătoriți niciodată a constituit 28,9%, iar cea a femeilor – 15,7%.

Dinamica căsătoriilor în Republica Moldova din ultimii ani demonstrează o scădere accentuată, în special în anul 2020, ca efect al pandemiei Covid-19, restricțiilor privind activitatea oficiilor stării civile și organizarea ceremoniilor. Dacă în anul 2019 numărul de căsătorii înregistrate a constituit 20,3 mii, atunci în anul 2020 – doar 15,5 mii.

Menționăm că, în ultimii ani numărul absolut al bărbaților și femeilor cu vârsta cuprinsă între 25 și 34 de ani a fost relativ mare, pe seama generațiilor mai numeroase ce s-au născut în a doua jumătate a anilor '80 ai secolului trecut, ceea ce a contribuit la îmbunătățirea structurii și a potențialului de reproducere, având un efect pozitiv asupra numărului de nașteri conjugale și asupra fertilității în general. În prezent, potențialul pozitiv al structurii contingentului în vârstă de căsătorie este epuizat. Numărul căsătoriilor a început să scadă în primul rând din cauza scăderii numărului de tineri, iar în următorul deceniu influența factorilor

structurali asupra dinamicii numărului de nașteri va fi negativă.

Totodată, formarea unei noi familii implică costuri inițiale considerabile cum ar fi, de exemplu, ceremonia în sine, cumpărarea sau închirierea unei locuințe, mobilierului, utilajului /tehnicii de uz casnic etc, pe când câștigurile, economiile și accesul la credit ale persoanelor de vârstă mai tânără sunt mai mici. Dinamica socioeconomică din ultimii ani a exacerbât în general economia căsătoriei prin ratele scăzute de ocupare a populației, proporția înaltă a celor care lucrează cu fracțiuni de normă din cauza că nu găsesc un loc de muncă cu norma deplină, ocuparea informală etc.

Cu toate acestea, este important să deducem o concluzie esențială, copii sunt născuți în familiile create între bărbat și femeie. Iar tendința din ultimii ani de armonizare a legislației naționale cu cea europeană, ar putea impune studierea în instituțiile de învățământ a unei noi instituții – familia alternativă, fapt care cu siguranță ar duce la o situație și mai catastrofală a sporului natural al populației și per total la numărul populației în țara noastră, motiv pentru care și venim cu prezentul proiect de decizie.

Fundamentarea juridică a proiectului de decizie

Proiectul de decizie propus spre examinare și aprobare Consiliului municipal Chișinău a fost elaborat în conformitate cu mai multe acte normative. Așadar, art. 48 alin. (1) din Constituția RM spune că „Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului”. Alin. (2) al aceluiași articol vorbește despre faptul că „Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie, pe egalitatea lor în drepturi și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor”. Codul familiei al Republicii Moldova nr. 1316 din 26.10.2000, vorbește despre aceleași principii, exemplificate la art. 2 alin. (3) al codului și anume: „Relațiile familiale sunt reglementate în conformitate cu următoarele principii: monogamie, căsătorie liber consimțită între bărbat și femeie, egalitate în drepturi a soților în familie, sprijin reciproc moral și material, fidelitate conjugală, prioritate a educației copilului în familie, manifestare a grijii pentru întreținerea, educația și apărarea drepturilor și intereselor membrilor minori și ale celor inapți de muncă ai familiei...”

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul principal al proiectului de decizie înaintat spre examinare este promovarea instituției „**Familiei**” conform prevederilor alin. (2) al art. 48 din Constituția Republicii Moldova care presupune că: ”Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie”. În același moment, normele proiectului de decizie interzic acțiunile sau inacțiunile care duc la subminarea „Familiei”, contrar prevederilor alin. (2) al art. 48 din Constituția Republicii Moldova care duc la subminarea valorilor tradiționale din Republica Moldova.

Fundamentarea economico-financiară

Prezentul proiect de decizie nu impune cheltuieli pentru implementarea acestuia la momentul aprobării.

Avizarea și consultarea publică

Direcția relații publice și buget civil va publica pe pagina oficială a Primăriei și Consiliului municipal Chișinău Decizia "Cu privire la promovarea instituției "Familiei" elementul natural și fundamental al societății".

Cu respect,

Consilieri în Consiliul municipal Chișinău

Alexandr ODINȚOV

Alexandru BONDARENCO

Victor POLEACOV

